

Prikazi, izvještaji, bilješke.

Tres casus conscientiae a J. G. Strossmayer propositi ac soluti.

Dr. A. Spiletak.

(Konac)

Casus III.

Elaboretur sermo de notis zeli sacerdotalis contra peccata et vitia super illo S. Pauli apostoli 1. ad Corinthios 13, 4—8: »Caritas patiens est, benigna est; caritas non aemulatur, non agit perperam, non inflatur. Non est ambitiosa, non quaerit quae sua sunt, non irritatur, non cogitat malum. Non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati. Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.«

Sermo hic ita adornetur, ut singulae zeli in praeclarissimo hoc apostoli loco attactae proprietates, in eodem uberius evolvantur, et ad praesentis temporis circumstantias accommodentur. Sermo hic exprimat omnia illa, quae summus et aeternus sacerdos Christus Iesus, caput ordinis sacerdotalis et auctor, a quovis sacerdote utpote muneris sui his in terris vicario et caritatis suae in genus humanum herede iure exigit.

Solutio.

Ignem veni mittere in terram — dicebat olim Christus Dominus ad discipulos suos, dum eos ad grande apostolatus munus praepararet et informaret — ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut accendantur? Quasi dixisset: Tantopere ego dilexi mundum, ut divinitate velut exuta et carne humana assumpta ex aeternitatis aedibus ad hanc lacrimarum descenderim vallem, et inter cetera amoris mei erga genus humanum monumenta, aeternum illud erit, quod propediem in Calvariae monte edam, moriendo pro hominibus sicque eos ex mortis aeternae faucibus eripiendo amicos aeterno Patri meo, mihi fratres, beatae autem hereditati heredes efficiendo. Antequam interim spoliis mortis onustus in triumpho redeam ad Patrem meum, unde veneram, quam putatis optimam ex ara crucis vobis hereditatem qua apostolis meis vestrisque in munere hocce successoribus relinquam? Ignem veni mittere in terram, et quid

volo nisi ut accendatur? Ignem amoris mei erga genus humanum in vos ego transcribam, vos divinissimae reconciliationis ministros et executores, vos caritatis meae in mortales heredes constituam. Quotiescunque igitur crucem mortis aeternae trophaeum, et me in ea expansis ulnis totam hominum universitatem amplectentem conspiciati fueritis, toties mementote: mysterium Crucis mysterium infiniti amoris esse, quod per vos iuxta ultimam voluntatem meam continuari oportet. Una etiam scitote, totam illam Spiritus Sancti, qui caritas est, plenitudinem, quam per missionem meam et per ordinationem sacram accepturi estis, vobis non tam vestri, quam plebis christianae sanguine meo redemptae gratia communicatum iri; atque hinc plebem meam mortis meae lucrum in visceribus vestris jugiter portate; omnia vestra, quin vitam ipsam exemplo meo consecrate; caritatem ut primum ac principale sacerdotii christiani officium, ut pulcherrimum gratiae sacerdotalis fructum considerate!

Haec tam certa sunt ut nemo cui sana mens est contra ea vel hiscere possit, ut adeo facilis venia sit, si in eodem argumento alio nonnihil deflectat oratio.

Caritas in opere zelus est. Quibus igitur ad caritatem, iisdem plane etiam ad zelum excitamur et impellimur argumentis. Cum autem zelus possit esse vel rectus, Christo Domino probatus, qui zelus secundum scientiam est; vel spurius, perversus, qui zelus ignorantiae et temeritatis est, hinc opere pretium est, propriis utrumque designare notis et exponere: quibus zelus noster corrigi, perfici animabusque utilis reddi, quibus item ille pollui et omni fructu evacuari possit. In dignoscendis autem zeli characteribus nullo felicius duce utemur, quam gentium apostolo. Si illa, quae in loco supra laudato apostolus a caritate seiungi haud posse existimat, zelo convenerint, ille genuinus, sin spurius est. Zelus qui a caritate alienus est, qui non est ipsa caritas activa, misericors, humilis, mansueta, patiens, ab omni proprii commodi studio remota, non est zelus secundum scientiam; non est zelus quem Christus Dominus a suis ministris exigit. Novi equidem zelum ad exemplum divini spiritus, cuius fructus est varias induere formas, pro vario eorum, quibuscum agit, ingenio. In hoc ardentius, in alio mitius agit; in his terrorem et minas, in aliis amorem et promissa adhibet. Sed omnia haec unius eiusdemque sideris, caritatis nempe radii sunt. Ad unam eandemque diversis hisce modis a caritate suggestis et animatis tenditur metam; omnes hi rivuli fontis ex quo promanant naturam retinent et produnt, nempe caritatis. Quilibet nostrum peculiare habet facultates, peculiaris dona; sed haec omnia caritate animentur, formentur, in sanctum finem dirigantur oportet.

Simplici igitur paraphrasi complectar singula, quae S. Paulus apostolus caritati tribuit. Favete!

Zelus caritatis fructus patiens est. Caritas patiens est. Quamquam ardens sit desiderium in nobis peccatores a perditionis via ad viam salutis traducendi, quancumque sint labores nostri in vinea Domini exantlati; etiamsi usque ad sanguinem desudavi-

mus, fructum nihilominus laborum nostrorum unice a beneplacito divino exspectare debemus. Est quidam occultus in praecordiis nostris superbiae spiritus, qui taedio afficitur animumque despōndet, si labori effectus e vestigio non respondeat. Vellemus ut Deus ipse gratia sua ambitioni et gloriae nostrae inserviat. Eam requirimus in homunculis curae nostrae creditis docilitatem, qua splēdidos operae, a nobis locatae effectus in totius orbis luce collocet. Hoc si fulcrum desit, zelus noster, quem non caritatis sed superbiae potius ignis animabat, infirmatur, minuitur et extinguitur. Retia diaboli valde subtilia sunt. Interdum purioribus, ut videtur, motivis ducimur. Exiguū laborum nostrorum successum obdurato peccatorum animo tribuimus. Indignos eos nostris curis existimamus. Nonnisi invito animo ministerii nostri muniis erga illos defungimur. Durities eorum non tam pietatem et caritatem nostram erga illos, quam potius impatientiam nostram et querelas contra illos excitat, atque si quo magis tētris eorum vulneribus moveri et ad opem ferendam paratiores esse deberemus, eo minus eorum miserando statu afficimur. Pastores quidem nihil libentius, quam populi sui defectus, vitia, duritiem ore volutant. Utinam tales per preces, suspiria, lacrimas, cum Deo suo magis quam cum hominibus super his conferrent!

Impatientia haec ab ambitionis et nimiae gloriae studio provenit. Laboramus in vinea Domini, quia effectus vanitati nostrae blanditur. Qui hoc profano solatio nos privant, gloriae nostrae detrahēre videntur, atque ideo illos contēnimus, diffamamus, sibi ipsis relinquimus, incuria nostra vindictam quodammodo de illorum pervicacia sumimus, et tam parum illorum miseriis movemur, quam parum illi nostris laboribus moveri videntur. Verum zelus caritate natus arguit, obsecrat, increpat, sed in omni patientia, cuius filia spes est; cum peccatorum argumento crescit, novis obstaculis novum fervorem, novas curas, novas institutiones opponit. Rerum eventum, laborum suorum foenus a solo Deo exspectat sciens scriptum esse: Non est nostrum nosse tempora et momenta, quae Pater posuit in sua potestate. Quo minus verba sua fructus ferunt, eo suspiriis, gemitibus, precibus suis potentius velut caelum oppugnat confisus, effectum iuxta arcana Dei patientiae et constantiae suae annexum esse.

Si sanctos Patres, zelosissimos hos animarum curatores legamus, facile reperiemus eos vix unquam de plebium sibi creditarum pertinacia et corruptione loqui, quin una si ipsas incusent, sibi ipsis, occultis debitis suis, infirmitatibus suis, infidelitati suae in exsequendis plus quam angelicis ministerii sacerdotalis muniis exiguum laborum suorum effectum imputent. An nos, qui populos continuo incusamus, iis sanctiores, fideliores, zelosiores sumus?

»Magister — dicebant olim apostoli — per totam noctem laborantes nil cepimus; in verbo autem tuo laxabimus retia.« En quomodo animo comparatos esse oporteat pastores, quibus Deus ministerii sui successum denegat. Domine! Omnes meae curae pro animabus, quas mihi committere dignatus es, frustraneae sunt; pertinacia

earum iisdem pene gradibus crescit, quibus fervor et labor meus; perpetuo retia iacio, sed ea nunquam non vacua ex aquis educo; quin nec illud solatii habeo, ut vel unicam animam ex aquarum profundo iniquitatis abyssu extraham. Interim tu, Domine, me iubes coeptis meis pertinaci cum constantia insistere, animum prohibes despondere; tuam patientiam, tuam me vis imitari paternam bonitatem, quae ad rebellis animi ostium constanter pulsata et millies licet repulsa, novo robore revertitur. Tanti ergo exemplaris vestigia fideliter sequar; sanctum opus ex manibus non dimittam; tu, Domine, ita iubes, iussa tua felicem successum certo spondent; impatientia mea, cum non accelerarem sed remorarer potius; nam aegre fero arcanum illum et adorandum, quem gratiarum tuarum dispensationi praefixisti Ordinem a misellis mortalibus praeveniri velle; sentire vis nos earum dispensationem ad nos minime pertinere, nihil esse illum qui plantat et rigat. Incrementum, cordium conversionem, tuae unice misericordiae, tuae longanimitatis opus esse.

Prima igitur zeli nota patientia est. A patientia ortum ducit mansuetudo.

Caritas benigna est. Verum dum mansuetudo inter veri zeli signa ab apostolo recensetur, absit ut eius nomine molliem, pusillanimitatem et nescio quam suavitatem intelligat, quae erga peccatores adeo indulgentes et liberales sumus, ut adeo propensionem eorum nobis demerendae studentes, ut mellis dulcedo ab ore nostro profluat, dum nonnisi fulgura et tonitrua prodire deberent. Scelesti haec facilitas, malesanum hoc complacendi studium tantum abest ut possit, ut potius ultimos etiam si quid adhuc in cordibus peccatorum pietatis et gratiae divinae reliqui sunt, igniculos exstinguat. Immanis hic error duos habet fontes: vel nempe innatam quamdam imbecillitatem et timiditatem, vel ignorance[m] severitatis evangelicae, quam sanctae leges exposcunt, quam peccatoris conversio et salus praecipit. Vel nempe ceteroquin docti et optimis principiis innutriti, scientiae et prudentiae nostrae limina, nescio qua innata bonitate — si non crudelitas potius quam bonitas est — sequi prohibemur; vel labores, molestias, difficultates, nocturnas vigiliis cum litterarum studiis coniunctas fugientes coeci sumus et canes muti non valentes latrare. In utroque autem casu peccatores in veterno suo relinquimus, inclamare autem iis non audentes aut nescientes: »Vos estis illi homines«. Verum non hoc illud esse, quod ab apostolo zeli mansuetudo appellatur, quisque lubens dabit, qui agendi rationem S. Pauli et aemulationem eius, Athanasii, Chrysostomi, Ambrosii vel tantillum expenderit. Nec nostrum tempus suis destituitur luminibus, quibus accendamus et illuminemur.

Adhuc magis aberramus, si sanctam hanc mansuetudinem cum timida et inani dierum nostrorum scientia confunderemus, quae legum evangelicarum rigori laxiorem vivendi disciplinam substituit; quae christianae religionis spiritui veteri doctrinae, S. Ecclesiae doctorum effatis opinionum humanarum commenta substituit. Mansuetudo haec crudelitas est, quae non sanat, sed interimit; haec

tenebrarum scientia est, quae noctem peccatoribus offundit; quae sub obtentu ne peccatores in desperationem agantur, eos sperare iubet ubi nullus spei locus est. Funesta haec nostrae aetatis prudentia est, quae cum non possit leges Christi cum moderna morum coniungere corruptela, sanctam Evangelii simplicitatem subtiliter evertit; vivendi regulas excogitat carni et sanguini magis faventes, elasticis moribus huius saeculi magis accommodatas. Sed vero benignitas, quae peccatorum excusationem pro obiecto habet, barbaries est, a qua caritas abhorret. Dum vitiis hominum blandimur, non eos diligimus, sed venenum mellis sapore imbutum ipsis propinamus; vulnus quod pus gangraenamque gignit, in medio cordis relinquimus.

Neque vero alia ex parte minus vitanda nimia severitas. Impossibilia exigere est in desperationem agere. Peccatorum gravitatem et veniae obtinendae difficultatem ultra iustos exaggerare limites, est peccatores in viis iniquitatis confirmare; est virtuti christianae tetricitatis inurere stigma; imo vero eam ceu rem impossibilem sistere; est non tantum infirmis animum demere, sed etiam impiis vanae excusationis praetextum suppeditare. Id autem est ex doctrina Christi ferriculum facere, quo homines perterreantur, iugum quo opprimantur; id est nec fragilitatis humanae nec infinitae Dei misericordiae rationes expendere.

Infirmus multa indulgentia et lenitate tractandus est, quin vix unquam consultum est ei totam mali granditatem mox initio pandere. Ecquidem dum morbus inveteratus est neque nisi violentis mediis tolli possit, pridem zelum huic adhibet remque sic instituit, ut neque peccatori blandiatur nec eum in desperationem agat; ut status sui periculum agnoscat neque de remedio desperet; ut agnoscat quae Deo debet simulque in Ecclesiae praesidiis et in sanguine Christi confidat. Zelus genuinus modo minatur, terret, imagines exhibet, quae animum contineant; modo solatur, in spem erigit, terrorem tollit; interim a caritate semper aut sanctae indignationis aut tenebrae compassionis lacrimas mutuatur. Caritatis benignitas zeli severitatem parturit; a caritatis severitate zeli benignitas originem ducit.

Sed sunt pastores — quod tamen Deus avertat! — qui ex cathedris nil nisi peccata, iniquitates, opprobria plebis suae annunciant. O rem detestandam et sanguineis vix lacrimis deflendam! Caritatis et reconciliationis mysterium, in satyrae, animositatis et criminationis convertitur opus! Quid autem inde fit? Proh Deum! Peccatores publice notati in furorem et rabiem quandam convertuntur, malorum quaecumque perpetratorum exurgit cupido; in multis exiguae illae adhuc pudoris reliquiae dissipantur, quo fit ut in sceleribus suis gloriantur. Zelus talis pessimae ignorantiae proles est.

Caritas mater est, quae dum filios Christo generat, summopere cavet ne eos prostituendo a virtutis studio et salutis tramite alienos reddat. Moerorem, cruciatum, dolores, lacrimas sibi potissimum reservat. Haec illa sacra vindicta, quam de peccatorum ingratitude sumit. Quo filii praecipitio propiores sunt, eo mater dilectionis ma-

gis perterretur et excitatur. Seu filii procul ab se aberrent, seu ad eam revertantur, semper eos in sinu gestat, nunquam a conspectu dimittit; lubenti animo anathema pro ipsis esset, modo ipsi apud Christum anathema non sint. Caritas benigna est.

C a r i t a s n o n a e m u l a t u r. Zelus, qui caritatis fructus est, non est zelotypus. Zelotypia haec turpis illa foret animi affectio, qua de peccatorum conversione, de Evangelii Christi propagatione, de gratiae divinae progressibus tristaremur, si haec praeclaro aliorum ministerio a Deo perficerentur. Zelotypus gloria Dei eatenus non nisi afficitur, quatenus suae gloriae connexa est. Fluenta divinae misericordiae cohibere vult, et fratres suos in Christo, proh dedecus sempiternum! interire mallet, quam aliorum curis salvari. S. Paulus apostolus multum gratulabatur Evangelium propagari per tales, qui famam suam inter fideles labefactum ibant. Moyses omnes fratres suos prophetiae spiritu caeterisque quibus ipse a Deo erat ornatus donis auctos cupiebat. Zelotypus autem solus esse, solus sanctus videri, cum nullo pietatis famam et ministerii successum partiri vellet; fratrum dona opprobrium suum reputat.

Sed forsitan dicetis, fratres dilectissimi, agi de re, quae amplius inter ministros sacros non existit? Heu, ipsa praedicationis initia, aurea illa saecula, quando martyrii corona certa laboris merces erat, labe hac non caruere, veneno hoc contaminata fuere! Legimus in Actis Apostolorum multos gentium apostolo insignes laboris sui successus invidisse, atque ideo catenis eius gavisos fuisse, quasi vero verbum Dei ut apostolus catenis ligari posset. Si ita se res habet heroicis illis virtutis christianae temporibus, numquid temporum nostrorum sentinam sordibus hisce immunem putabimus? Quid nostris temporibus communius, quam ut sacerdos sacerdotem proscindat, ut dotes alter alterius extenuet, ut successum alter alterius deprimat. Sunt quidam, qui nihil praeclari agnoscunt, nisi quod ipsi gesserunt. Divinus spiritus iuxta illos iam ubi vult spirat. Quidam etiam gloriam suam dedecore aliorum, quos infamant, augescere putant. Cum rubore dico, fratres, malum hoc in praesentia rerum, malum hoc in sanctuario admodum increvit. Nos invicem laceramus; confratres nostros Deus solus noverit de quibus suspectos reddimus. Ministerium sanctae pacis, scissionis fit spectaculum. Hunc scissionis spiritum inter eos qui circa nos sunt, propagare conamur, remque eo deducimus, quo summo Pauli apostoli dolore olim in Ecclesia Corinthiorum, ut nempe hi Cephae, hi Pauli, resque tandem ita praeclare instituitur, ut nemo sit Christi. O Deus immortalis! Quandonam hi perturbationis dissensionisque dies tandem finem habebunt? Quandonam uno pacis spiritu, uno gloriae Tuae salutisque animarum promovendae studio coniuncti et unum corpus conglutinati erimus?

Verum zelus modestus et humilis facile sibi persuadet, suos in munere sacro socios animae corporisque viribus et gratiae donis se esse praestantiores. Cupit, et sincere cupit, reliquos se esse doctiores, sanctiores, gratia Spiritus Sancti abundantiores, in cura ani-

marum efficaciores. Cum Moyse exclamat: »Mitte, domine, quem missurus es! Ad tantum onus ferendum fortiores meis requiruntur humeri«. Nihil magis eum contristat, quam si animadvertat multam esse messem, operarios autem paucos qui cum fructu operentur. Unde unde gloria divini Numinis et animarum lucra proveniant, summo opere gratulatur. Caritas non aemulatur.

Caritas non agit perperam. Zelus noster scientia et prudentia regi debet. Non omne quod bonum, hac de causa etiam conveniens est. Non omne quod licet expedit. Multorum corda sic depravata sunt, ut quidquid importune fecerimus, novae perversitatis occasionem inde sumpturi sint. Zelus indiscretus omnem functionum sacrarum fructum intercipit, et ipsum sacerdotalis characteris decus obscurat. Omnia, quae boni speciem habent aggreditur, nihil ei impossibile videtur, et nihil in eo, in quo esse deberet statu; omnia immutare et permiscere vellet. Susdeque omnia vertit; ea quae blande et summa arte tractanda forent, impetuose et sine omni lege tractat, vixque ab uno scopulo liberatur in quo naufragium fecerat, in alium nova temeritate delabitur. Qua in re illud tristissimum est, quod eiusmodi coecus et imprudens zelus omnem vel sapientissimum zelum suspectum reddat. Unicus minister imprudenter contra vitia zelans totum ministerium sacrum ridiculum et contemptibile facit. Mundus valde libenter sibi persuadet, sese a nobis haud posse damnari, quin in actiones prolabamur vel communi sensui repugnantes, cum quadam triumphii specie iactat, risu dignas nostras esse in vitia declamationes; haec omnia a ruditate et inculto animo proficisci. Quinimo mundus exinde facile ad ipsam doctrinam divinam nihili pensandam prolabitur. Haec sunt incommoda, quae ab imprudenti et male collocato zelo proficiscuntur.

Doctrinam divinam ea cautione et religione tractare debemus, qua res sacrae tractari debent. Non est autem id ministerium sacrum in honore habere, si illud in contemptus periculum adducitur. Vitam nostram, valetudinem nostram, opes et facultates nostras pro fratrum nostrorum salute et pro gloria Dei offerre debemus: sed negotium Dei et salutis animarum prudentiae nostrae concredidit nunquam periculo exponere audeamus. Meminerimus, quaeso, indiscretum zelum plus saepe conferre ad impietatem dilatandam, quam vitia et scandala ministrorum; haec enim nemo improborum Ecclesiae imputare audeat, contra impios zeli excessus et quaeque inde derivantur mala a religione et Ecclesia inseparabilia esse, multi iudicant. Filiorum imprudentiam matri tribuunt, iactitant in doctrina Ecclesiae omnia modum excedere, cuius rei imprudenter illi ministri velut testes palpabiles et argumenta omni dubio maiora sint.

Verum zelotypia et temeritas fere semper tristes superbiae sequelae sunt, atque hinc subdit apostolus:

Caritas non inflatur. Profecto is qui caritate plenus est, neque naturae suae, neque felici annorum suorum successu, non denique donorum et successuum, quos in comministris suis observat, tenuitate extollitur. Non donis naturae; a Deo enim haec accepit:

qua ratione igitur in rebus sese efferat, quae suae non sunt. »Quid habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, cur gloriaris, quasi non acceperis?« Scit sibi quondam de pulvere excito strictissimam coram tribunali divino de usu horum donorum rationem reddendam fore, et vae sempiternum imminere sibi, si foenore vacuus compa-ruerit. — Neque felici ministerii sui successu. Deus namque cordium Dominus solus hos in intimis hominum producit; si quod homo e suo addit, infirmitates fors sunt, imminuendis potius quam augendis fructibus pares.

Ita caritas. Verum haud infrequenter accidit ut nos vano splendore excaecari sinamus. »Nolite in hoc gaudere — dicebat olim Christus discipulis suis — quod spiritus vobis subiciantur; gaudete potius, quod nomina vestra scripta sunt in libro vitae«. Et nos, haec, quam saepe gratulamur de ministerii nostri successu, qui noster non est; delictis autem et peccatis, quae nostri sunt, quam raro commovemur! Nec expendimus, his fieri posse, ut nomina nostra e libro vitae deleantur, dum fratrum nostrorum opera in coelis scribantur.

Quam exigui, seu rectius nulli sunt successus nostri, si cum illis s. Pauli apostoli comparentur! Quot civitates, provinciae, nationes illius ministerio conversae sunt ad Christum! Quot illius opera conditae ecclesiae! Et en ipse timet, ne dum aliorum salutem vacaret, suam perderet; ne dum aliis praedicaret ipse reprobis efficiatur. Insignes successus terrorem ei incutiebant. Sciebat enim inter prosperos rerum eventus facile fieri, ut homo infirmitatis et indignitatis suae obliviscatur; id quod Deo debetur, sibi arroget; opus divinae gratiae sibi tribuat et ita in laqueum diaboli incidat. Quod autem ad tenues fratrum suorum dotes et successus zelo caritatis animatus, pro certo habet, haec dona externa iis a Deo non alia ex causa negari, quam ut interim eos gratiae suae donis eo abundantius cumulet. Tantum igitur abest, ut collatione sui cum aliis, quae a superbia proficiscitur, semet extollat, ut potius eos revereatur et eorum virtutes ac pietatem imitetur, se pro canali habeat, qui agris largiter irrigatis saepius ipsemet exsiccatur.

Bonae mentis et animi dotes non semper signa electionis sunt. Hominibus equidem, si iis recte utantur, utiles sunt, sed non semper Deo accepti fimus. Sapientia divina ad praedestinatorum suorum consummationem saepius utitur instrumentis, quae tardius utique sua culpa interire sinit. Non quod Deus per nos, sed quod in nobis operatur, illud nos ad salutem ducit. Si linguis angelorum loquar, ad stateram sanctuarii appensus, esse possum aes sonans aut cymbalum tinniens. Caritas non inflatur.

Caritas non est ambiciosa, prosequitur apostolus. De ambitione quae zelum corrumpit nunc verba facienda essent; sed ne in longum nimis abeat oratio, eam silentio praeteribimus. Alioquin quae paulo supra dicta sunt, etiam praesenti materiae aptari possunt.

Caritas non quaerit quae sua sunt, scribit porro apostolus. Etiam hoc punctum sola commemoratione absolvam, quia hucusque prolata exigua cum modificatione sufficientem in hoc praeclarum apostoli dictum commentarium dabunt.

Caritas non irritatur. Evangelium mundo, mundus autem Evangelio inimicus est. Hae duae potestates, ut ait s. Augustinus, in mutuam intentae sunt ruinam. Veritas Evangelii perpetuam gerit cum hoc mundo bellum; hoc est quod Christus Dominus in hunc mundum tulit. Fieri igitur non potest, ut ii qui veritatem divinam praedicant, mundum non offendant. Mundus ut se vindicet, cum contra veritatem nil efficere possit, arma sua contra ministros stringit, calumniis eos insectatur, opprobriis onerat, hypocritarum loco habet, impiam ludibrii reprehensionisque sibi ex actionibus eorum figuram effingit, persecutiones contra illos innumeras suscitatur. Quid autem ad haec sacerdos, caritatis cultor? Is profecto neque contra mundum, a quo opprobriis saturatur, eo minus contra ministerium suum, cuius gratia haec experitur, in iras agitur. Odio peccatorum maiorem usque mansuetudinem et caritatem opponit; quo magis erga veritatem rebeiles sunt peccatores quoque magis deplorandus est status eorum, eo gravioribus doloribus viscera eius dilacerantur. Matris hi dolores sunt, dum filios sibi eripi videt. Caritas sapienter agit, ne quemquam contra se iritet; sed si hoc non obstante persecutiones experitur, non irritatur, non malum malo sed bono, non odium odio sed caritate reddit.

Sed tentationis occasionem ministro saepe praebent ipsi eius in ministerio socii per doctrinarum et sententiarum diversitatem, qua infernalis hostis, eheu, illiciter utitur ad funestissima obstacula Evangelio paranda. Minister interim sancto zelo inflammatus indignatione non accenditur, in iras non agitur, contra eos ex fratribus, qui perversis principiis suis fundamenta subruunt, quae ipse posuerat. Deum potius orat, ut veritatem eos edoceat, ut lumine suo tenebras eorundem dissipet, utque unanimes praedicatores suos efficiat, quo sic veritati divinae illud robur redditur, quod dissidio illorum tollitur. Ab obloquutionibus et obiurgationibus alienissimus est, scit enim haec in ministerium ipsum recedere. In eo omnes vires suas collocat, ut quod alii temeritate sua destruxerunt, reparet, quin famam eorum vel in minimo obscuret, labefactet, sicque scandalum scandalo augeat. His et quibuscumque aliis tribulationibus non irritatur zelus genuinus.

Et profecto hominibus propter persecutiones, quibus opus divinum impedire conantur irasci, et ipsi Deo irasci, qui ad arcana consilia perficienda hominum saepe utitur improbitate! Consilia Dei non sunt consilia hominum. Saepe accidit, ut Deus consilia sua in viis in effectum deducat, quae in calculis hominis evertentis maxime idoneae erant. Isaacum sacrificio sibi offerri iubet, dum immensam hominum multitudinem ab eo vult propagari. Mundum universum contra apostolos eo tempore armat, quo eorum opera in possessionem et hereditatem suam eum convertere vult. Persecutiones a Deo

immissae coerte fere felicis eventus praesagia sunt; omnia Eius opera divino hoc caractere insignita sunt. Si omnia nobis in ministerio sacro e sententia succederent, facile ea, quae gratia Dei operatur, nobis attribueremus, divini digiti vestigia non observaremus. Sed dum bonum ex medio persecutionum igne, quo in ipso ortu suo consumi videbatur, prodit, cum omnia perficiuntur, cum homines desperant, hinc cum propheta exclamamus: »Deus et non homo haec fecit«. Tum ad infirmitatem et impotentiam nostram reflectimus, et debilem Deo gloriam deferimus.

Persecutionibus igitur spes et zelus ordinatus non minuitur, sed potius augetur.

Caritas non cogitat malum. Communis eorum, qui zelo inflammati videntur, error est, ut nullam spem de iis peccatoribus foveant, quos institutione sua nil commotos observant. Quo magis eorum salutem desiderant, eo minus eam exspectant. Divinum reprobationis decretum sese in cordibus eorum intueri autumant. Hanc sentiendi temeritatem sermonibus suis confirmant. Propalam eorum damnationem ceu miserentur, gunt super eorum interitu, quasi ipsis ad arcana praedestinationis et reprobationis aditus reseratus esset, aut quasi misericordia Dei quacumque hominum iniquitate maior non esset.

Insignis temeritatis est occulta Dei iudicia praevenire velle. Iniuria grandis est gratiae et misericordiae divinae limites ponere, Christi Domini sanguinem, qui pro maximis etiam peccatoribus fluit, inutilem reddere. Vitae huius cursus poenitentiae et misericordiae, non autem irae et ultionum cursus est. Sanctorum gemitus et S. Ecclesiae praesidia, historia teste, miracula conversionum saepe operata sunt.

Nolimus, fratres dilectissimi, ante tempus iudicare! Tot enim sunt in misericordiae divinae thesauris nobis incognita remedia; tot in iustitiae Eius profundis, quo nobis penetrare datum non est, abyssi, ut salutem nostram cum timore et tremore operari, fratrum aut nostrorum salutem semper sperare possimus. Deflebat s. Monica filium suum, non tantum innumeris flagitiis deditum, sed etiam gravissimis erroribus infectum; deflebat s. Monica Augustinum, sed non ut perditum. Et abs dubio eius spes, fore ut hic filius doloris tandem ad mentem redeat, lacrimis et precibus eius pondus addebat.

Supremus iniquitatis apex, primum saepe est gratiae momentum. Prodigus filius, dum maxime a patre suo remotus esset, ait: »Revertar ad patrem meum«. Revertitur, osculo pacis donatur, et pristinis iuribus suis postliminio restituitur.

Carital omnia sperat, sed saepe accidit ut non tantum malum immedicabile putetur, sed malum videatur ubi nullum est. Contra illud apostolus dicit: *Caritas non cogitat malum.* Quibusdam spurio zelo obreptis omnia in hominibus, in specie autem confratribus suis perversa et scelestia videntur. Qui dum ex pietate ius sibi formant caritatis leges violandi, et innocentissimas etiam actiones atro carbone notandi, sicque virtutem ipsam, quasi ma-

ligna et satyrica esset, invisam reddunt. Tribunal in se erigunt, in quo renes et corda aliorum scrutantur, aut potius damnant; quidquid in alio videtur, in corrupto eorum animo vitii imaginem relinquit. Liberum cum sexu segniori agendi modum, quamvis saepe nil aliud quam levitas sit, scelus esse putant; fortuitum colloquium flagitiosum conventiculum interpretantur. In vestitu decentiori corruptum et vanitatibus saeculi deditum animum intuentur. Praeclaros aliorum conatus, ambitionis, ostentationis, superbiae insimulant. Praeclaram in rebus gerendis moderationem et prudentiam, scelestam conniventiam et bonae causae prodicionem vocitant. Et hocine, bone Deus, caritas est? Mihi interim persuasissimum est, haec a caritate tam procul distare quam procul a coelo distat infernus. Caritas tegit ea, quae excusare nequit; mordax autem iste zelus nec excusat ea, quae externa specie aut purgantur penitus aut saltem incerta redduntur. Caritas illibenter malum credit, etiamsi turba hominum illud attestetur; zelus autem malignus intuetur malum, quod omnium oculos effugit. Caritas ingeniosa est in rationibus detegendis, quibus errata aliorum extenuet, aut saltem aliquatenus excuset; in ipsis fratrum cupiditatibus spem salutis reperit, in vanis quibus se dedunt voluptatibus animum detegit rectum, gratiae divinae recipiendae subin capace. In lapsibus eorum aetatis magis et occasionum infortunium, quam animae depravationem videt. In peccatis eorum levitatem magis quam malitiam animadvertit, in qua exemplorum torrente et ingenii aestu praecipitantur. Zelus autem malitiae externae pietati diffidit, hypocrisis ubique suspicatur, coniecturarum malignitate virtutem merito suo privat. Pro merito sibi ducit in fratrum erratis observandis se caeteris esse perspicaciorem. Gratulatur summopere, si suspicionum suarum malignitas confirmetur; gloriam se reddere Deo putat, dum fratres suos sibi magis infirmos humanis cupiditatibus magis repletos effingit, quam reipsa sunt. Haec agendi ratio magnam in sanctuario Domini desolationem causat, multos in malo pertinaces reddit; dum e contrario caritas multos Christo genuit filios, de quibus reipsa desperari posse videbatur. Dum enim peccatores observant a ministris sacris nusquam spem salutis eorum obici, dum vident salutis remedia sibi propinari, etiam tunc dum a Deo reprobatos existimant; dum observant per sacerdotes in animis suis licet mundo et deliciis eius actutum deditis, adinveniri studia quibus ad virtutis et sacrae salutis semitam reduci queant, tunc, tunc in admirationem rapiuntur, sancto quodam pudore confunduntur, veritatis amore accenduntur, caritatis et qui eius fons est Spiritus Sancti ad corda aditum patefacient. Tam stupenda iam saepius operata est caritas!

Mundo igitur iudiciorum malignitatem et suspicionum temeritatem relinquamus! Cum per statum nostrum caritatis muneribus deputati sumus, iudicia nostra ministerii nostri characterem praeferunt. Zelus mordax, crudelis, satyricus, promptior ad arguendum quam ad instituendum, perspicax in detegendo malo, difficilis ad credendum bonum; zelus qui censuris potius quam lacrimis et

precibus errata aliorum prosequitur; qui magis praedicto fratris lapsu, quam de eius conversione loquitur, non est ille zelus caritatis, qui omnia sperat, omnia excusat, omnia sustinet.

Spiritus Sanctus mundum per apostolos, primos Evangelii praecones vicit; etiam ministris vincetur mundus, si Spiritus Sancti et eius fructus caritatis zelum, ut illum gentium apostolus describit, possederimus.

Primis temporibus maiora quam nunc doctrinae Evangelicae impedimenta obstabant. Tyrannorum furor, Caesarum potentia, vana philosophorum sapientia, veteres totius orbis superstitiones, turpissima vitia ipso deorum cultu et legum auctoritate sacrata. Haec quae insuperabilia videbantur, spiritus caritatis superavit et spississimas tenebras lucis suae splendore dissipavit. Eisdem triumphos etiam nos agemus de temporum nostrorum perversitate, de rerum divinarum incuria, de fatali indifferentismo, de morum mollitie, si eundem Spiritum induerimus.

Verbum Domini non est alligatum; sed lingua nostra sordibus cordis nostri polluta et peccatis veluti totidem vinculis constricta est. Manus Domini non est abbreviata, sed caritas nostra infirma et languida est. Mundus non marioribus ac olim scatet criminibus sed nos minus zelosi, minus fideles sumus. Dignos nos per genuinam caritatem doctrinae divinae ministros reddamus brevique digni erimus, qui peccatores quosvis ex turpi servitute in libertatem Spiritus vindicemus. Amen.

Scriptis Viennae Iosephus G. Strossmayer, m. pr., Director ad S. Augustinum.

Suvremena komemoracija oca skolastike.

Dr. Nikola Kolarek.

Neobična je za naše prilike pojava knjige, koja pod natpisom »Opravdanje vjere« komemorira 900 obljetnicu rođenja sv. Anselma canterburyskoga.¹ Sv. Anselmo je skolastik, pače »otac skolastike«. Njegovo životno djelovanje pada, ne na vrhunac razvoja sredovječne skolastike, nego upravo u početke srednjevjekovnog umovanja. A zar nije neobično, da se u naše dane, koje tako snažno označuje težnja za pogledom unaprijed, u budućnost koju stvaramo, pokreću problemi, koje su u dalekoj prošlosti zaokupljali duh sv. Anselma? Komemorirati filozofski i teološki rad oca skolastike znači priznati, da su njegovi problemi i u današnje vrijeme aktuelni. Još je neobičnija činjenica, da je sv. Anselmu cijelu studiju posvetio lajik, do-

¹ Pavao Vuk-Pavlović: Opravdanje vjere. Zagreb 1933.